

Mc 1624 Szab. kir.

S O P R O N

város

hitfelekezeti jelleg nélküli

FŐREÁL-TANODÁJÁNAK

negyedik

évi-értésitvénye

az

187¹/₂ tanévről.

Sopron.

Nyomatott Reichard Ádolfnál

1872.

Tartalom.

	Lap
A. Történeti adatok a soproni főrealtanodáról az 187 $\frac{1}{2}$	4
B. Tanári kar	14
C. Tanterv	16
D. Tanszerek	27
E. Jótéevők	36
F. a) A tanulók összes kímutatása	38
b) A tanulók nevjegyzéke	39
G. Tudósítás	47

A.
A d a l é k
a
soproni főreáltanoda történetéhez
1871 /2.

Intézetünknel jelen tanévben a hatodik osztály nyitvatván meg, két tanári állomás betöltése vált szükségessé.

Sz. kir. Sopron város nemes tanácsa ennek következtében a mennyiségtani s természetrajzi tanszékre hirdetett pályázatot s ezen állomások elnyeréseért folyamodók meglehetősen számából az előbbire Hahnenkamp Rudolf tanárjelöltet, míg az utóbbira Sajóhelyi Frigyes választá meg, mely választás a nm. közoktatási m. kir. ministeriumnak 1871. aug. 2-án kelt s 17948. szám alatt rendeletével, elfogadtatott, s e városi reáltanodánál mindketten mint helyettes tanárok meg is erősítettek.

Sajóhelyi Frigyes ur azonban, a választás által reá ruházott állomásról, beállott körülményei s akadályai miatt lemondott, s ennek következtében Udvardy Ignác ur tanárjelölt, a fennevezett második tanszékre mint helyettes tanár egy évre megválasztatott.

A tanodának más nemü szükségletét is kiegészíté a nemes városi község tanács, midőn ugyanis 1871. év október 3-án tartott gyűlésében, főleg a vegytani dolgozó terem számára, egy szolgának alkalmaztatását engedélyezé.

A jelen tanévben beírott tanulók száma ismét növekedett, úgy-

A.
Beitrag zur Geschichte
der
Oedenburger Oberrealschule.
1871/2.

Da im laufenden Schuljahre die sechste Klasse in's Leben gerufen wurde, so ist die Neubesetzung zweier Lehrerstellen zur Nothwendigkeit geworden.

Die löbliche General-Versammlung der k. Freistadt Oedenburg hat in Folge dessen zur Besetzung der Lehrkanzel für Mathematik und Naturgeschichte den Concurs ausgeschrieben, und von den in ziemlicher Anzahl eingeschrittenen Competenten für erste Stelle den Lehramtskandidaten Herrn Rudolf Hahnenkamp, für die zweite Herrn Friedrich Sajóhelyi gewählt, welche Wahl auch durch das h. k. ung. Ministerium für Cultus und Unterricht mit Erlass vom 2. August 1871, Z. 17948, derart genehmigt wurde, dass beide Herren als Supplenten an der hiesigen Oberrealschule bestätigt worden sind.

Herr Friedrich Sajóhelyi hat jedoch die, durch diese Wahl ihm übertragene Lehrerstelle aus Rücksicht inzwischen eingetretener Umstände und Hindernisse zurückgelegt und es ist in Folge dessen der Lehramtskandidat Herr Ignaz Udvardy auf ein Jahr zum Supplenten für obgenanntes Lehrfach gewählt worden.

Auch einem andern Bedürfnisse der Schule ist durch die löbl. General-Versammlung Rechnung getragen worden, da in der am 3. October 1871 abgehaltenen Sitzung die Anstellung eines Dieners, vorwiegend zu den Arbeiten im chemischen Laboratorium genehmigt worden ist.

Die Zahl der im abgelaufenen Schuljahre eingeschriebenen Schüler wuchs abermals, so dass wir 278 Schüler in den gesamm-

annyira, hogy összes iskoláinkban 278 tanulót kelle tanitanunk, kik között csak 6 magántanuló volt.

Különösen nagy volt a növekedés az 1-ső s 2-dik osztályban, midőn t. i. az elsőbe 102, a másodikba pedig 72 tanuló iratta be magát. Az első osztály tanulóinak jelentékeny száma elkerülhetlen szükséggé tette azt, hogy ez osztály két párhuzamos osztálylyá szakittassék; a második osztály tanulóival is éppen ez történt a szabadkézi, mértani rajz és a szépírási órákban, s valóban örömet tántítottuk volna a tanítványokat más tantárgyakban is ily párhuzamos osztályban, hogy így a tananyagot könnyebb módon elvégezhessük, ha ezt a tanerők s tantermek hiánya kivihetetlené nem tette volna.

A legnyomasztóbb szükségletnek ez évre elég tétetett ugyan, az iskolai épülethez ujonan kapcsolt termek — nemkülönben egy eddig más célra alkalmazott helyiségnek átváltoztatása által, mely helyiség vegytani tanszobául s vegytani szerek s készletek fenntartásául rendeltetett; de a tanszobák elosztásánál követett eljárás, melyszerint a reáltanodának a földszinti s a második emeleten lévő helyiségek adattak, a fegyelem kezelését rendkívül megnehezíté, sőt mondjuk lehetlenné tette, s így ezen felosztás szerencsétlennek nevezhető; s most is azon óhajnak adok kifejezést: vajha a nemes város közönsége e nagy bajon a kívánt s neveléstani szempontból szükségessé vált módon, mielőbb segítene.

Hogy ezen intézet magas feladatának minden tekintetben megfelelhessen, a nemes város közönsége nagylelkűleg nevezetes összeget: 3000 ftot. ajánlott fel a célból, hogy ezen természettani, mértani s vegytani szerek vásároltassanak, s még a jelen tanévben mint segédszerek használtathassanak. Ha tovább figyelemre méltatjuk azt is, hogy az iskolai épülethez csatolt új építmény, a vegytannak szánt helyiség átidomítása, — s az ezen terembe szükségelt butorok megrendelése, — nem különben a többi új tantermek be-

ten Klassen zu unterrichten hatten, unter welchen sich nur sechs Privatschüler befanden.

Besonders war der Zudrang in die erste und zweite Klasse gross, da in die erste Klasse 102, in die zweite Klasse aber 72 Schüler eingeschrieben wurden. Die bedeutende Anzahl der Schüler der ersten Klasse machte es abermals zur unbedingten Nothwendigkeit, dass dieselben in zwei Parallelklassen getrennt werden mussten; auch die Schüler der zweiten Klasse sind im Freienhandzeichnen, im geometrischen Zeichnen und Schönschreiben in zwei Parallelklassen getrennt worden, und gerne hätten wir diese Schüler, um den Lehrstoff leichter bewältigen, die Disciplin sorgfältiger handhaben zu können, auch in den übrigen Unterrichtsgegenständen in zwei vollständig getrennten Abtheilungen unterrichtet, wenn nicht der Mangel an Unterrichts-Lokalitäten und an Lehrkraft dies undurchführbar gemacht hätte.

Durch den neu aufgeführten Zubau zum Schulgebäude, sowie durch die Adaptirung eines zu anderen Zwecken bisher verwendeten Lokales, zum Unterrichts-Locale für Chemie, und zur Aufbewahrung der chemischen Apparate und Chemicalien ist zwar dem dringendsten Bedürfnisse für dieses Jahr abgeholfen worden; der bei Vertheilung der Unterrichts-Lokalitäten eingeschlagene Vorgang jedoch, durch welchen der Realschule die im ebenerdigen Trakte und im zweiten Stockwerke befindlichen Schullokale zugewiesen worden sind, muss, da hiedurch die Handhabung der Disciplin äusserst erschwert, ja beinahe unmöglich gemacht wurde, als ein unglücklicher bezeichnet werden, und ich muss auch hier dem Wunsche Ausdruck verleihen, dass diesem Uebelstande durch die löbl. Stadtgemeinde die erwünschte und aus pädagogischen Grundsätzen unbedingt nothwendig gewordene Abhilfe geleistet werde.

Damit diese Anstalt in die Lage gesetzt werde, ihrer hohen Aufgabe nach jeder Richtung entsprechen zu können, ist von Seite der löbl. Stadtgemeinde der namhafte Betrag von 3000 fl. ö. W. zur Anschaffung der ausgewiesenen physicalischen, geometrischen und chemischen Apparate grossmüthig bewilliget worden, welche Apparate auch schon im laufenden Schuljahre in Benützung genommen wurden. Wird hier noch in's Auge gefasst, dass durch den aufgeführten Neubau, durch Adaptirung des Unterrichts-Lokales für Chemie, durch Anschaffung der Einrichtungsstücke für dieses Lokale, sowie für die übrigen neu aufgeführten Hörsäle die löbliche

butorzása által a legcélszerűbben gondoskodott, úgy az e célra szánt áldozat, mind rendkívüli jeleztetik.

A könyvtár gazdagítása nevezetes szakmunkák megrendelése által történt, részint a tanítványok beiratásánál fizetendő „könyvtári illetmény”, részint a magántanulók által fizetendő iskola pénzilleték által, mely mindig e célra fordittatik.

Az intézet ez évben is különféle oldalakról mint ezt a jóltevők kimutatása bizonyítja, nevezetes ajándékokban részesült, melyek által egyrészt a tanszerek gazdagítása segítettett elő, másrészt néhány szegény sorsu tanuló nevezetes segélydíjban részesült.

Először a helybeli Takarékpénztár tek. részvényeseit kell ismét emlitenem, kik természettani készletek megszerzésére ez évben is 200 ftot. adományoztak, mely összegről azonban, miután az illető készletek még mindeddig meg nem érkeztek s nem leltároztattak, csak a jövő iskolai értesítvény fog kívánt kimutatást adni.

Igy tovább intézetünk több nemes keblü pártfogója s barátja, kiknek nevei a jóltevők jegyzékében említettnek meg, részint könyvek, részint külön nemű tanszerek adományozása által intézetünk oltárára el nem muló áldozatot hoztak.

Szegényebb, s az anyagiak gondjaival keservesen harcoló ifjak különféle helyekről nevezetes adományokban is részesültek már, mi által lehetővé tétetik nekik tanulmányi illetményeiket s szükségleteiket fődözniök. Mindenekelőtt itt városunk azon nemes keblü egyéneiről kell őszinte elismerésem nyilatkozatával megemlékeznem, kik ajánlatomra néhány szegény ifjut, alsóbb osztályokat látogató gyermekeik mellé mint Correpetitort alkalmaztak, s így nemcsak gyermekeiket, hanem még az illető ifjakat is részeltették abban, hogy a tudományos törekvés tövisteli pályáján a vett s adományozott segélylyel a kitűzött célhoz könyebben eljuthassanak. Városunk nemes közönségének nagylelkűségét is meg kell továbbá emlitenem, midőn t. i. ez évben is 9 szegényebb, de szorgalmas ifjut a tandíj fizetése alól felmentett.

Stadt-Commune auf die zweckentsprechendste Weise gesorgt hat, so muss das hiefür gebrachte Opfer, als ausserordentliches bezeichnet werden.

Zur Bereicherung der Bibliothek sind bedeutende Fachwerke angeschafft worden, wozu der beim Einschreiben der Schüler erzielte Bibliotheksbeitrag, sowie der durch die Privatschüler entrichtete Schulgeldbetrag von 690 fl. ö. W. verwendet worden ist.

Auch in diesem Jahre sind von verschiedenen Seiten, wie dies das Verzeichniss der Wohlthäter ausweist, der Anstalt namhafte Spenden zugeflossen, wodurch einerseits eine Bereicherung der Lehrmittel bewerkstelligt, andererseits aber einigen armen Schülern eine aner kennenswerthe Unterstützung zu Theil geworden ist.

In erster Reihe muss ich hier wiederum die Herren Actionäre der hiesigen Sparkassa anführen, die auch im heurigen Jahre den Betrag von 200 fl. ö. W. zur Anschaffung physicalischer Apparate widmeten, über welche, da diese Apparate bis jetzt noch nicht eingelangt und inventirt worden sind, das Programm des nächsten Schuljahres die erwünschte Nachweisung liefern wird.

So haben weiter mehrere warmfühlende Freunde und Gönner unserer Anstalt, deren Namen im Verzeichnisse der Wohlthäter aufgeführt erscheinen, theils Bücher, theils Lehrmittel verschiedener Art auf den Altar dieser Bildungsstätte als unvergängliches Opfer niedergelegt.

Aermeren, und mit den Sorgen des Tages bitter kämpfenden Jünglingen sind auch von verschiedenen Seiten namhaftere Unterstützungen zugeflossen, wodurch es denselben möglich gemacht wurde, die Bedürfnisse ihrer drückenden Studientage decken zu können. Vor Allem muss ich hier derjenigen edlen Menschenfreunde unserer hiesigen Stadtgemeinde mit dem Ausdruck meiner aufrichtigsten Anerkennung gedenken, die auf meine Anempfehlung so manchen armen Jüngling zum Correpetitor ihrer, die niederen Klassen besuchenden Kinder wählten, und sowohl ihren Kindern selbst, als auch den gewählten Correpetitoren die Möglichkeit geboten haben, auf der dornenvollen Bahn wissenschaftlichen Strebens durch die erhaltene und gebotene Unterstützung leichter zum gesteckten Ziele gelangen zu können. So muss ich weiter der Munificenz der hiesigen löbl. Stadtgemeinde erwähnen, die auch im heurigen Schuljahre 9 ärmere, aber strebsame Schüler von der Entrichtung des Schulgeldes befreite.

Nem hallgathatom el továbbá ama tényt, hogy Rosenfeld E. asszonyság, a szerencsétlenül kimúlt Rosenfeld Jakab itteni nagykereskedő özvegye, két szegény mózes vallásu tanulóért az évi tandíjt 30 fttal tette le, s azon reménynék nyújtott kilátást, hogy e tanintézet szegény tanulóiról a jövőben még nevezetesebb módon fog gondoskodni.

De nem hagyhatom említés nélkül azt sem, hogy Spitzer A. M. ur, az itteni leszámítoló bank igazgatója, ismét 12 fttal jutott kezeimhez oly célból, hogy azt egy mózes vallásu szegény sorsu tanulónak átadjam; s azon ígéretet teve, hogy rövid idő múlva egy oly összeget fog letenni ajándéku, melynek kamatjaiból három különféle vallásfelekezeti tanuló, egy-egy a fennevezett összeggel megfelelő ösztöndíjban részesítenek.

Egy más örömdetes eseményről is hivatva érzem itt nyilatkozni. A n. m. közoktatási s vallási m. kir. ministerium 1871. okt. 17-én 25,116. sz. alatt kelt intézményével főreáltanodánk tanári testületét arra szólította fel, nem volna-e hajlandó a tanári kar a téli hónapok tartama alatt népszerű előadásokat tartani azon tantárgyakból, melyek városunk s a vidék szükségleteinek s foglalkozás módjának leginkább megfelelnek.

A tanári kar hat tagja a felszólításnak megfelelni késznek nyilatkozott, s ennek következtében 1871. évi dec. 1-től 1872. már. végeig a gyakorlati számtanból összekötve az egyszerű könyvvitellel, a földrajzból, a magyar s német nyelvből, a természet- s vegytanból az esteli órákban 7—9-ig naponta előadásokat tartott, mely előadások némelyike igen szép számú közönségnek örömdhetett.

Végül közzé teszem még ama tényt, hogy e lefolyt tanévben a felsőbb osztályok tanulói a magyar irályban s a szóbeli előadásban való tökéletesítés elérése végett együletet alakítottak, továbbá a zenében s énekben való kiképzés végett kört alkottak, mely egyletek mint a tökélyesség felé való iparkodás örömdezettő jelei örömdel fogadtattak, melyek azonban csak a jövőben lesznek képesek gyümölcseiket a nyilvánosság előtt bemutatni.

So kann ich den Umstand hier nicht mit Stillschweigen übergehen, dass Frau E. Rosenfeld, die Witwe des unglücklich verstorbenen Herrn Jakob Rosenfeld, gewesenen hiesigen Grosshändlers, für zwei arme Schüler mosaischer Religion den Schulgeldbetrag mit 30 fl. ö. W. erlegte, und zu der zuversichtlichen Hoffnung Aussicht bot, für arme Schüler dieser Anstalt in Hinkunft noch auf nachdrücklichere Weise sorgen zu wollen.

So kann ich ferner auch das nicht unberührt lassen, dass Herr A. M. Spitzer, Director der hiesigen Escompte-Bank abermals den Betrag von 12 fl. ö. W. zur Betheiligung eines armen Schülers mosaischer Religion mir mit der Zusicherung zukommen liess, in kürzester Zeit ein Capital der Anstalt widmen zu wollen, von dessen Erträgnisse drei Schüler verschiedener Confession je mit einem der obigen Summe entsprechenden Stipendium betheiligt werden sollen.

Ein weiteres freudiges Ereigniss fühle ich mich auch verpflichtet, hier zu erwähnen. Das h. k. ung. Ministerium für Cultus und Unterricht hat mittels Erlasses vom 17. Oktober v. J., Z. 25116 an den Lehrkörper der hies. Oberrealschule die Aufforderung gerichtet, dass derselbe während der Dauer der Wintermonate populäre Vorträge aus denjenigen Wissenschaften halten möge, welche dem Bedürfnisse und der Beschäftigung der Bewohner unserer Stadt und ihrer Umgebung entsprechen.

Sechs Mitglieder des Lehrkörpers erklärten sich hierauf bereit, der gestellten Aufforderung zu entsprechen, und es sind in Folge dessen vom 1. Dezember v. J. bis Ende März 1872 aus dem practischen Rechnen in Verbindung mit Buchführung, aus der Geographie, der ungarischen und deutschen Sprache, aus der Physik und Chemie die Vorträge in den Abendsstunden täglich von 7 bis 9 Uhr gehalten worden, von welchen mehrere einer ausserordentlich regen Theilnahme sich erfreuten.

Zum Schlusse will ich nur noch die Thatsache zur allgemeinen Kenntniss bringen, dass im abgelaufenen Schuljahre von den Schülern der oberen Klassen ein Verein zur Vervollkommnung in der ungarischen Stylistik und im mündlichen Vortrage gegründet, ein Kränzchen zur Ausbildung in der Musik und im Gesang gebildet worden ist, welches Streben der Schüler nach Vervollkommnung auch in den freien Künsten als ein freudiges Zeichen begrüsst wurde, welches aber erst in der Zukunft die Früchte der Oeffentlichkeit darzulegen vermögen dürfte.

A költő szavai szerint: „Az élet koszorujában sötét leveleknek is kell lenni“, intézetünk e lefolyt tanévben a sors keserű csapásaitól nem maradhatott szabad.

E sötét levelek közé számítom mindennek előtt a halál hatalmának kiméletlen művét növendékeink sorában. Miután az iskolai év kezdetén mindjárt, az I. B. osztály tanulóját Gróf Vasquez Ödönt fájdalmas hagymázban övéi közül a halál kiragadta, nem kimélt meg minket ijesztő kezével az iskolai év végén sem, mert éppen az iskolai év befejezte előtt néhány nappal Kollár Géza VI-ik s Vérffy Tamás V-ik osztályu tanulókat, kik mindketten mindeddig intézetünk diszeül szolgáltak, s tanárjaik teljes megelégedését kiérdemelni képesek voltak, megmagyarázhatlan s természetellenes módon az élők közül kiszakítá.

Iskolai évünk koszoruja más sötét leveleket is tartalmaz. A tanári kar ez évben vala először ama kellemetlen helyzetben, hogy néhány tanulót részint feltűnő hanyagság, részint megbocsáthatatlan durvaság miatt az intézetből eltávolított, nehogy gonosz példájok által iskola társaikra káros befolyást gyakorolhassanak.

Nach den Worten des Dichters: „Auch dunkle Blätter will der Kranz des Lebens,“ konnte unsere Anstalt im abgelaufenen Jahre nicht von allen herben Schicksalsschlägen befreit bleiben.

Zu diesen dunklen Blättern rechne ich vor Allem das schonungslose Wirken der Macht des Todes in den Reihen unserer Zöglinge. Nachdem gleich mit Beginn des Schuljahres der Schüler der I. a) Classe Edmund Graf Vasquez nach schmerzlichem typhösen Leiden dem Kreise der Seinigen entrissen worden ist, verschonte uns der Tod mit seiner Schreckenshand auch gegen das Ende des Schuljahres nicht, da er uns in den letzten Tagen des Schuljahres die Schüler Geyza Kollár der VI. und Thomas Vérfy der V. Klasse, welch' beide Schüler bisher zur Zierde der Anstalt gereichten, und die vollste Zufriedenheit ihrer Lehrer zu erringen in der Lage waren, auf unerklärliche und unnatürliche Weise entrissen hat.

Auch noch andere dunkle Blätter weiset der Kranz unseres letzten Schuljahres aus. Der Lehrkörper war in diesem Jahre zum erstenmale in die unangenehme Nothwendigkeit versetzt, theils wegen störender Nachlässigkeit, theils wegen unverzeihlicher Rohheit einzelne Schüler aus der Anstalt zu verweisen, um nicht durch ihr böses Beispiel einen nachtheiligen Einfluss auf ihre Mitschüler ausüben zu lassen.

B.**Tanári kar.*****I. A kötelezett tantárgyakra.***

1. **Bach Nándor**, okleveles mérnök a m. kir. természet tudományi társulat rendes tagja, a 3-ik osztály főnöke. Tanítá: A mértant a 2-ik, — az építészettant s építészeti rajzot a 3-ik, — az ábrázoló mértant a 4-ik, 5-ik s 6-ik, s a géptant a 6-ik osztályban. A mértani, építészettani és géptani szer-tárak őre.
2. **Divald József**, segédtanár, az I. A. osztály főnöke. Tanítá: A magyar nyelvet az I. B, — a német nyelvet az I. A, s a 2-ik, — és a földrajzot az I. A, s a 2-ik osztályban.
3. **Elias Miksa**, okleveles rabbi, a helybeli izraelita elemi tanoda rendes tanítója; a reáltanoda mozes vallásu összes tanulói-nak hittanára.
4. **Freytag Győző**, evang. lelkész; a reáltanoda evang. vallásu ösz-szes tanulóinak hittanára.
5. **Fuchs Pál**, a m. kir. természettudományi társulat s az országos középtanodai tanár egylet rendes tagja, a 6-ik osztály fő-nöke. Tanítá a természettant a 2-ik, a mennyiségtant s termé-szettant az 5-ik s 6-dik osztályban. A természettani szer-tár őre.
5. **Hahnenkamp Rezső**. Tanítá: Az I. B. osztályban a szépirást; az I. A. és B. osztályban a számtant, és a 4-dik osztály-ban a mennyiségtant. Jelen tanévben tanácskozmányi jegyző volt.
7. **Hauser Károly**, tanítá a szabad kézi rajzot a 2-ik, 3-ik, 4-ik, 5-ik és 6-ik osztályban. A szabad kézi rajztanításhoz való tanszerek őre.
8. **Kövesdi Ignác**, az országos középtanodai tanár egylet, s m. k. természettudományi társulat rendes tagja, az 5-ik osztály főnöke. Tanítá: A magyar nyelvet s irodalom történetet a 3-ik, 4-ik. 5-ik és 6-ik, s a szépirást a 2-ik (A. B.) osztályokban.
9. **Kriegler Mihály**, győr-egyházmegyei áldozár, sopron-káptalani segédlelkész; a reáltanoda r. kath. vallásu összes tanulói-nak hittanára.

10. Rösch Frigyes, a 2-ik osztály főnöke. Tanítá: A mértant s mértani rajzot az I. (A. B.), a számtant a 2-ik, — a számtant, váltó-ismét, egyszerű könyvvitelt és szépírást a 3-ik osztályban. Az intézet összes tanulóit a testgyakorlatban is oktatá.
11. Stuppacher Lajos, a buda-pesti gyorsíró egyesület s a bécsi központi gyorsírászati egyesület levelező-, a m. kir. természettudományi társulat s az országos középtanodai tanár egyesület rendes tagja, az I. B. osztály főnöke. Tanítá: A német nyelvet s irodalmat a 3-ik, 4-ik, 5-ik s 6-ik; -- a német nyelvet s földrajzot az I. B. osztályban.
12. Udvardy Ignác, helyettes tanár, a m. kir. természettudományi társulat rendes tagja. Tanítá: A magyar nyelvet, természetrajzot és szépírást az I. A, — a magyar nyelvet a 2-ik, — a természetrajzot a 4-ik s 5-ik osztályban. A természetrajzi szertár őre.
13. Ulber Mátyás, ez évi igazgató: az országos középtanodai tanár egyesület rendes tagja. Tanítá: A történelmet a 3-ik, 4-ik, 5-ik s 6-ik osztályban.
14. Wallner Ignác, a vegytan tudora, a m. kir. természettudományi társulat rendes tagja, a 4-ik osztály főnöke. Tanítá a természetrajzot az I. B. s a 6-ik, — a vegytant a 3-ik, 4-ik, 5-ik s 6-ik osztályban. A vegytani szertár őre.

II. A nem kötelezett tantárgyakra.

1. Hauser Károly, reáltanodai tanár. Tanítá a mintázást.
2. Rösch Frigyes, reáltanodai tanár. Tanítá a francia nyelvet.
3. Stuppacher Lajos, reáltanodai tanár. Tanítá a gyorsírást.

Saring József, tanodaszolga.
Wabl Pál, vegytani solga.

C.

Előadott tantárgyak vázlata.

Hittan.

a) Katholikusok számára:

- I. osztály. Az ember célja s halála. A hitvallás egyes ágazatai; az Isten és az anyaszentegyház parancsai.
- II. osztály. A szentségek. Az erény és keresztény tökélyesség.
- III. osztály. Az ó szövetség.
- IV. osztály. Az új szövetség.
- V. osztály. Egyházi szertartástan.
- VI. osztály. Az egyház története.

b) Evangelikusok számára:

- I. és II. osztály. A 3. 4. 5. 6. s 7-ik parancsolat magyarázata.
- III. IV. V. osztály. Bevezető jegyzetek. A hit fogalma. Az istenről tan. Az isten jelenléte s lénye, tökéletessége, egysége, szellemi természete s tulajdonai. Az isten viszonya a világhoz s az emberekhez. Az ember természete s meghatározása. A halhatatlanság tana.

c) Izraeliták számára:

- I. II. III. osztály. Jeremias próféta 15 fejezete különös tekintettel a nyelvtani taglalásra.
- IV. V. osztály. Jezaiás 12 fejezete különös tekintettel az utolsó próféták szellemére s nyelvezetére.

Magyar nyelvtan.

- I. osztály. (A. B.) Előismeretek, szóelemek, szótagok, beszéd-részek és a névragozás megismertetése. A mondattanból: főmondat, egyszerű s bővített mondat, melléklettel, kiegészítővel s határozóval; az összetett mondat megismertetése. Olvas-

- mányok, ezek elemzése, költemények szavaltatása s írásbeli dolgozatok.
- II. osztály. Az egyszerű s összetett mondatnak, nem különben a beszédrészeknek általános ismételése. Az igék ragozásáról általában. Olvasmányok elemzése, szavalmányok és írásbeli dolgozatok.
- III. osztály. Az igék ragozásának ismételése. A mondat fő- s mellék részeinek vonzata. Az igemódok s idők viszonya. Szórend. Mondat kötés. Önálló s összetett mondat. A függő mondatok rövidítése. A helyesírás egyetemes szabályai. Polgári ügyiratok. Olvasmányok, szavalmányok s írásbeli dolgozatok.
- IV. osztály. Irálytani alapszabályok s képletek. Körmondatok. Írásműnemek. A költészet fogalma. A versnemek, lantos költemények, tanköltemény s elbeszélő költemények ismertetése. A görög s római hitregetan. Olvasmányok s írásbeli dolgozatok.
- V. osztály. A magyar nemzeti irodalom története a kereszténység felvétele előtti időtől 1772-ig, ezen időszakok alatt megjelent nevezetesebb művek ismertetése. A széptani főfogalmak magyarázása. Írásbeli dolgozatok.
- VI. osztály. A magyar nemzeti irodalom története 1772-től a legújabb időkg; irodalmi szemelvények ismertetése. A széptani fogalmakról általában. Írásbeli dolgozatok.

Német nyelvtan.

- I. osztály. (A. B.) Az alaktan. A mondattan általános megismertetése. A tö-, bővített-, s összetett mondat. Helyesírás. Olvasmányok elemzése, válogatott darabok betanulása. írásbeli szavalmányi gyakorlatok.
- II. osztály. A nyelvtan ismételése. A mondattanból: a tömondat, az egyszerű bővített s összetett mondat tágasb ismertetése és a körmondatok. Olvasmányok, szavalmányok s írásbeli dolgozatok.
- III. osztály. Az alaktan s mondattan ismételése, íráspontozástau, irálytan, levelek, polgári ügyiratok. olvasmányok elemzése, válogatott darabok betanulása, szavalmányok, helyesírási gyakorlatok s írásbeli dolgozatok.

- IV. osztály. Az alaktan, mondatlan, íráspontozástan ismételése. Irálytani gyakorlatok, levelek; írásműnemek. A költészet fogalma, a versnemek és költemények ismertetése; megfelelő olvasmányok, dolgozatok és szavalmányok.
- V. osztály. A német irodalom története tárgyalatott a 19-ik századig; az irodalmi szemelvények, széptani és műfaji fejtegetése volt folytonos napi renden, az egyes műdarabok beható taglalgatásával; szavalmányok s írásbeli dolgozatok.
- VI. osztály. A német irodalom története a 19-ik században a legujabb időkig; az irodalmi szemelvények széptani és műtaji fejtegetése volt folytonos napi renden, az egyes műdarabok beható taglalgatásával; szavalmányok s írásbeli dolgozatok.

Földrajz és történelem.

- I. osztály. (A. B.) A mennyiségtani és természettani földrajz lényegesb elemei. Az egyes világrészek és Magyarország általános megismertetése. Alkalmilag beszótt történelmi adatok. Térképek rajzolása.
- II. osztály. Az osztrák-magyar birodalom földleirása. Hauke Fr. szerint. Térképek rajzolása.
- III. osztály. Magyarország történelme a mohácsi vészig.
- IV. osztály. Az ó-kor történelme a nyugot romai birodalom megdülésig.
- V. osztály. A közép-kor történelme.
- VI. osztály. Magyarország oknyomozó történelme.

Számтан.

- I. osztály. (A. B.) A tizedes számrendszer. A négy alapművelet nevezetlen egész számokkal és tizedes törtekkel. A legfontosabb számolási előnyök. Számolás egy- és többnevű egész számokkal és tizedes törtekkel. A számok oszthatósága s ennek ismertető jelei. A legnagyobb közös mérték és legkisebb közös többses. A közönséges törtek, és ezeknek átváltoztatása tizedes törtekké, és megfordítva különös tekintettel a szakaszos törtekre. A négy alapművelet közönséges törtekkel. A tizedes törtek rövidített szorzása és osztása. Egyszerű vi-

szonyok és arányok; az utóbbiak alkalmazása az egyszerű hármasszabályban. A hármasszabályra vonatkozó feladatok megfejtése az arány mellőzésével. (Kettős tétel számolása.)

II. osztály. Az ellentett mennyiségek fogalma. Algebrai mennyiségek az ezekkel négy művelet többtagú képletekkel, ugyancsak a tört számítás. Hatvány és gyök-mennyiségek, s az ezekkel négy művelet. Csoporttulajdonságok tana. Összetett viszonyok és arányok. Hármasszabály, társasági-, vegyítési- és láncszabály. Kamat és határidő számítás. Kamatos kamat. Egyenletek elmélete.

III. osztály. Mértékek, súlyok és pénznemek, az ezekre vonatkozó átváltoztatás a külföldieknek belföldiekre és megfordítva. A göngy, túlsúly, alkuszdíj, kamat, tőzsdij, biztosítás, nyereség és veszteség kiszámítása.

A váltóisme rövid tana. Váltó kémléti számolás. Az állampapírok és részvények kiszámítása. Egyszerű és összetett küldelék fölvetése.

Kereskedelmi számlák. Az egyszerű kereskedelmi és ipari könyvvitel.

Mennyiségtan.

IV. osztály. a) **Betűszámítás.** Bevezetésül: az egység és a számképzés, számsor; a betű mint szám; mennyiségtani alaptételek (Axiomák). Alapműveletek feltétlenül egész számokkal. A kivonás művelete által szükségelt bővítése a számsornak. Algebrai egész számok s ezekkel alapműveletek. Az egész számok oszthatósága. Legnagyobb közös mérték és legkisebb közös többszörös. Az osztás művelete által szükségessé lett további bővítése az eredeti számsornak. A törtszám értelmemezése. Közösnevezés és tizedes törtek. Alapműveletek törtekkel. Egyszerű és összetett viszonyok és arányok elmélete. Az arány alkalmazása az egyszerű és összetett hármasszabályban. Az arányosztás és láncszabály elmélete az arány segélyével. Hatványozás művelete és ennek megfordításai: a gyökvonás és logarolás. Első fokú egyenletek egy ismeretlennel és ezeknek gyakorlati alkalmazása.

b) **Mértan.** Bevezető előismeretek. Egyenes vonalak és

szögek. A háromszögek értelmezése és azoknak általános tulajdonai. A háromszögek egybevágósága és ennek segélyével kimutatható különös tulajdonai. A négyszög értelmezése és általános tulajdonságai. Az egyenközény- és ferdényről szóló tételek. A sokszögek tulajdonai. A mértani viszony és arány. Egyenes vonalak arányossága (az egyenközű átszelők által eszközölt arányos osztás alapján.) A háromszögek hasonlósága és az ebből folyó fontos tételek. A sokszögek hasonlóságáról. Az egyenes vonalú sík idomok területeinek összehasonlítása és kiszámítása. A kör értelmezése. A pont, az egyenes és a szög vonatkozással a körre. Két körnek egymáshoz helyzete. Húr- és érintő-sokszögek.

V. osztály. a) *Betűszámítan.* Számolási műveletek végszerűtlen számokkal. Számolási műveletek képzeleti és complex számokkal. A négyezet egyenletek tana. A négyzetes egyenletek megoldása háromszögtani függvényekkel. Másodfoku határozott egyenletek több ismeretlennel. Első és másodfoku határozatlan egyenletek. Néhány felsőbb és kitevőleges egyenlet. Számítási és mértani haladványok. A mértani haladványok alkalmazása kamatok kamatja és járadékok számolásánál.

b) *Mértan.* A szögfüggvények és azok viszonylatai. A sík háromszögek megfejtése. A három szögtannak alkalmazása a körre és a gyakorlati mértanra. A tömörmértan legfontosabb tantételei különös tekintettel a testek egybevágására és hasonlatosságára. A testek fölületeinek és köbtartalmának kiszámítása.

VI. osztály. a) *Betűszámítan.* Helycserélés — kapcsolás — változtatástan és ezeknek alkalmazása. Newton kéttagu tantételének bebizonyítása és alkalmazása. A valószínűségi számolás elemei.

b) *Mértan.* A betűszámítannak a mértani föladványok megfejtésére való alkalmazása. Az első és másodfoku egyenletek alakítása. Derékszögű-, ferdeszögű- és sark-szegvényrendszer. A szegvények átalakítása. Az egyenes vonalnak elemző ábrázolása. Sarkegyenlet az egyenes számára. Két és három egyenes vonal a síkban. A másodrendű vonalak elemző ábrázolása. A kör, kerület, hajtálék s mentelék egyenletei. Az érintő-, alérintő-, deréklő- s alderéklőnek meghatározása. Területek kiszámítása.

Mértan és mértani rajz.

I. osztály. (A. B.) A mértan alapvonalai kapcsolatban a mértani alakok rajzolásával kizárólag szabad kézzel.

A szögletes idomok, kör és kerüléknek tana folytonos tekintettel a gyakorlatra és az életben előforduló tárgyak felfogására és rajzolására. A bebizonyító mértan legfontosabb tan-tételei s azoknak bebizonyításai.

II. osztály. (A. B.) A síkok területének kiszámítása; a kör és annak összefüggése a rendes hur és érintő sokszöggel. Kúp-metszeti vonalak. Tömörmértan. A testek fölületének és tö-mörségének kiszámítása és a hálózat szerkesztése.

Rajz. Egybevágóság. Idomok átváltoztatása és osztása. Sokszögek és görbe vonalak szerkesztése.

III. osztály. Építészettan. Egyszerű épületek alkatrészeinek meg-ismertetése. Gazdasági épületek. Költségvetés.

IV. osztály. Ábrázoló mértan és rajz. Szerkesztéstan. A vetülettan elemei. Pont, vonal és sík meghatározása. Testek származása.

V. osztály. Ábrázoló mértan és rajz. Egyenes lapok által bezárt testek. Görbe felületű és forgási testek keletkezésének elmé-le. Áthatás. Árnyéktan.

VI. osztály. Távlattan. Az alapszabályok megállapítása a leirati mértan segélyével.

Géptan. Petzval után.

Természetrajz.

I. osztály A. A természet három országa. Az érdekesebb állati szer-vek rövid leirása. Az állatoknak osztályozása, az osztályok jel-lemzése, és az ezekbe tartozó nevezetesebb állatok leirása. A növények természetrajza. A növények egyszerű és összetett szerveinek megismertetése, a növények osztályozása, és az egyes osztályokban előforduló nevezetesebb növények részletes leirása. Az ásványok főbb tulajdonságai. Az érdekesebb ásvá-nyok jellemzése és leirása.

I. osztály. (B.) a) Állattan. Bevezetés az általános természetrajzba. A legfontosabb adatok az ember boncz- és élettanából. Az ál-latok osztályozása és jellemzése, nemkülönben a legfontosabb s leginkább használt fajoknak leirása.

- b) **Növénytan.** A növények formatana, ezeknek osztályozása és jellemzése. A legérdekesebb s legfontosabb fajoknak rendszeres leírása s jellemzése. Élőnövények mint segédeszközök használtattak.
- c) **Ásványtan.** Ásványtani műnyelv. A jegőctan elemei, s az ásványok természettani és vegytani tulajdonai. Jellemzése s leírása azon ásványfajoknak, melyek technikai tekintetben különös fontossággal bírnak.
- IV. o s z t á l y. Az általános természetrajz, módszere, nevezés, jellemzés és leírás. Állattan: az állatok osztályozása, az egyes osztályok és családoknak részletes jellemzése, s a családokban előforduló nevezetesebb állatok leírása.
- V. o s z t á l y. Növénytan. A növények egyszerű és összetett szerveinek részletes fejtegetése. Az egyes rendszerek ismertetése. A természetes rendszer nyomán az egyes rendek és családok, nemkülönben az ezekben előforduló egyes növények jellemzése.
- VI. o s z t á l y. Ásványtan. Bevezetés a tudományos ásványtanba. Ásványtani műnyelv, a jegőcztan szerkesztési és mennyiségtani megállapításának egész terjedelmében. Az egyszerű és összetett ásványok tulajdonai. Mohs-féle rendszer, különös tekintettel Zippe legujabb jellemzetére. Természetrajzi leírása kohótani, technikai és földismeit tekintetben fontos ásványfajoknak, kapcsolatban vegytani alkatra, használatra és találási helyre vonatkozó adatokkal.

Természettan.

- II. o s z t á l y. A természettan feladata. A testek közös tulajdonai. A testek kül- és belkülönbségei. A hőtan. A szilárd, cseppfolyós és légnemű testek egyensúlyáról és mozgásáról. A de-lejesség, dörzs- és érintési villamosság, kapcsolatban az ide tartozó természettani tünetmények és műtani alkalmazások magyarázatával.
- V. o s z t á l y. A természettudományok fogalma és beosztása. A szorosabb értelemben vett természettan és mennyiségtan közti viszonyról. A testeknek általános tulajdonságai és külkülönbsége. Az erők és sebességek nemei, ezek összetétele és szétbontása. A súlypont elméleti s gyakorlati meghatározása. A gépeken működő erők egyensúlyáról. A szabad-esés törvényei.

A kijelölt pályán való mozgás. Az inga, a hajítás és az ütközés törvényei. A középponti mozgás különös tekintettel Kepler törvényeire. A mozgás akadályai. A híg testek egyensúlya. A csepegős testek mozgása. A terjengős testek egyensúlya. A légnemű testek mozgása.

Fősuly fektettetett a szigorú mennyiségtani megállapításra.

VI. osztály. Delejesség. A mozgékony delej irányának meghatározásáról. A földnek hatása a delejre. A delejes elhajlási és lehajlási tűk szerkezetéről. A delejes hatány. A delejes távolhatás törvényei. A földdelejességet meghatározó elemekről. Kereszt delejesség (Diamagnetismus) Dörzsvillanyosság. Érintési villanyosság. A villamroham hatásai. A villanydelejesség s ennek alkalmazása a gyakorlati életben. A hővillanyosság. A vezetők ellenállásáról s az Ohm-féle törvényről. A villanyfolyam erősségének függése a lánczok elemeinek számától s nagyságától. Az itten uralkodó körülmények fejtegetése mennyiségtani uton az Ohm-féle törvényre támaszkodva. A rohamosztás törvényeinek kiszámítása, s ezeknek alkalmazása a vezetékbeni ellenállás meghatározására. A hullámozás törvényei és ezeknek alkalmazása a hang- fény és hőtanra

Vegytan.

III. osztály. A szervetlen és szerves vegytan folytonos tekintettel az iparra.

IV. osztály. A vegytani egyesületek törvényei. Parányok, tömecsek, hasonértékek, parányság, minta képletek; a vegytani jelek s képletek magyarázata. Nem-fémek s égvényes-fémek.

V. osztály. Égvényes föld — föld és nehéz fémek műipari vegytana.

VI. osztály. Bevezetés a széneny vegytanába. Cyan vegyek. Egykét s több parányu szeszgyökök. Illatos vegyek. Szénviz-vegyek, égvénydűkek, gyánták, festőszerek.

Szabadkézrajz.

II. osztály. (A. B.) Minták utáni rajzolás, nevezetesen ékitmények, egyes alakok és ékitmények gipsz alakok után.

- III. osztály. A fejek s ékitmények kör-rajzának folytatása minták után rajzónnal, krétával, tollal és színekkel.
- IV. osztály. Nagyobb ékitmények, tanulmány fejek, egyes testrészek, nevezetesen mellrészek fősz-minták után.
- V. osztály. A fentebbiek bevégezése, fősz-ékitmény fej és teljes ódon alakok rajzónnal és krétával. Ecsetelés kezdete.
- VI. osztály. Fősz-ékitmény fej és teljes ódon alakok rajzónnal és krétával. Mintázás.

Szépírás.

- I. osztály. (A. B.) Magyar s német folyóírás.
- II. osztály. (A. B.) Folytatatólagos gyakorlatok a magyar s német folyóírásból. Egyszerű alaku nagybetűk írása.
- III. osztály. Francia (ronde) írás. Nagy és kisbetűk hálózata és ékitése.

Tornászat.

Az intézet összes tanulói három csapatba osztattak, s minden csapat hetenkinti két órában a helybeli tornacsarnokban gyakoroltattak Rösch tanár ur vezetése alatt a tornászatban. A tanulók a tornászatért külön fejenkinti tagdíjt is fizetnek, — a városi tanács pedig ezen oktatásért 345 frtnyi általányt fizet a helybeli tűzoltó- és torna egyesületnek.

Rendkívüli tantárgyak :

Mintázás. Az erre jelentkezett két felsőbb osztálynak gyakoroltabb rajzolóit vettek részt.

Francia nyelv. A jelentkezett növendékek két szakaszban tanítottak hetenkinti 2—2 órában.

Gyorsírászat. A magyar és német nyelvre alkalmazott levelezési gyorsírászatban a tanulók hetenkinti 2—2 órában tanítottak Gabelsberger rendszere szerint.

D.**Tanszerek. — Lehrmittel.**

Zuwachs an Lehrmitteln im Schuljahre 1871|2.

I. Chemisches Laboratorium.

Inv.-Nr.

206. Kiloeinsatz 1000 Gramm.
 207. Eprouvettenstativ.
 208. Bunsenstativ nach Desage.
 209. Holzsturz für die analytische Wage.
 210. Schale aus chem. reinem Silber 1 Stück, 164 Gramm.
 211. Ein Platintiegel 51.5 Gramm schwer.
 212. Eine Platinschale 35 Gramm schwer.
 213. Ein Achatmörser.
 214. Eine Pincette mit Platinspitze.
 215. Eine Pincette mit gekrümmten Spitzen.
 216. Eine Eprouvettenzange
 217. Ein Sandbad.
 218. Ein chemischer Herd.
 219. Zwölf Bunsensche Elemente.
 220. Ein Satz 6-er Glaszylinder.
 221. Ein starkes Opodeldocglas zu 1 Maas.
 222. Ein Glaszylinder mit Tubus.
 223. Ein Exicator nach Schrötter mit Statif.
 224. 6 Stück Glasstäbe.
 225. 20 Sätze Eprouvetten
 226. 2 Eprouvettenbürsten.
 227. 2 grosse Glasstäbe.
 228. 1 Stück Sodawasserapparat.
 229. 1 Eisenmörser.
 230. 1 Gasometer aus Blech.
 231. 6 kleinere und grössere Glasstürze.
 232. 7 Pulvergläser mit Deckstoppel zu 30 Unzen.
 233. 6 " " " " 24 "
 234. 20 " " " " 12 "
 235. 30 " " " " 4 "
 236. 40 " " " " 2 "
 237. 6 feine Stoppelflaschen zu 40 Unzen.
 238. 12 " " " 24 "
 239. 12 " " " 10 "
 240. 12 " " " 6 "
 241. 12 " " " 4 "
 242. 16 Satz Eprouvetten

243. 22 Trichter aus Glas.
244. 4 vetrische Trichter mit 2 Kugeln.
245. 6 Trichterröhren.
246. 2 Porzellanmörser.
247. 2 Porzellan-schalen.
248. 12 kleinere Porzellanschmelztiegel.
250. 12 Kochkölbchen.
250. 2 Satz 8-er Kochbecher.
251. 24 grüne Glasdeckplatten.
252. 2 Trägertischchen.
253. 2 Gabelstatife.
254. 2 Glascylinder mit Tubus.
255. 1 Satz 6-er Glascylinder.
256. 1 Pfd. und 2 Stück Kautschukstopfel.
257. 2 Gaseprouvetten.
258. 1 Büretten Etage nach Mohr.
269. 6 Büretten theils $\frac{1}{10}$, theils $\frac{1}{5}$ C C Theilung.
260. 1 Bürette mit Blaserohr.
261. 1 Mess und 2 Vollpipetten.
262. 1 Litrekolben.
263. 1 Berzeliuslampe sammt Glüh-ring.
264. 1 Luftbad nach Rammelsberg.
265. 1 Handluftpumpe.
246. 1 Schlemmapparat nach Benigsen.
267. 1 Condensationsrohr.
268. 1 Gasofen.
269. 1 Priestley-Glocke mit Kautschukblase
270. 1 Filtertrocknungsgefäß.
271. 2 Kolben mit zweifacher Tubulatur.
272. 1 Porzellanquecksilberwanne.
273. 2 Chlorabsorptionsröhren nach Wöhler.
274. 2 Liebig'sche Trockenröhren.
275. 1 Eisenpfanne 6" Diam.
276. 2 Röhrchen mit Fuss
277. 1 Mischungsdrath aus Kupfer.
278. Ein Sarg.
279. Ein Porzellanschiffchen.
280. 1 Kolben von starkem Glas mit Chlorcalciumrohr.
281. 1 stehender Kaliapparat.
282. 4 Chlorcalciumröhren.
283. 1 Saug und 1 Kalipipette.
284. $\frac{1}{4}$ Pfd. Asbest.
285. 1 Quecksilbertrichter.
286. 1 U förmige Röhre mit Platinelectroden sammt Stativ.
287. 1 Stück Glimmerbrille.
288. 2 Meter Kupferleitungsdrath.
289. 1 Stück Glascylinder mit Fuss 62 Centimeter hoch.
290. 1 Stück Kautschukblase.

291. 2 Stück Ballon von Kautschuk, einer aus Goldschlägerhäutchen.
 292. 1 graduirter Cylinder mit 300 C. C., einer mit 100 C. C.
 293. 5 Pfd. Salpetersäure sammt Flasche zu den Bunsen'schen Elementen.
 294. 1 Dampfdichte-Bestimmungsapparat.
 295. 4 Stück Glasballon zu Dampfdichtebestimmungen.
 296. 1 Weissblechkesselchen zu den Liebig'schen Trockenröhren.
 297. 1 Eudiometer mit Umhüllungsrohr.
 298. 1 Zahnstativ dazu.
 299. 2 Apparate zur Electrolyse mit Koble.
 300. 3 eiserne Stative dazu.
 301. 2 U Röhren, eine mit einem Glashahn und geschmolzenen Platindrähten.
 302. 1 Stativ hierzu mit 3 Messinghalter.
 303. Röhre mit einem Glashahn und 2 Glasstöpseln.
 304. 1 Röhre mit einen Glashahn.
 305. Eudiometer mit Umhüllungsrohr, Schlangenrohr, Kühlgefäss, Stativ, Dreifuss.
 306. Glasrohr mit 2 Glashähnen und Kugel.
 307. Hierzu ein Eisenstativ.
 308. Glasrohr mit 2 Glashähnen.
 90 Arten Präparate in verschiedenen Quantitäten.

II. Lehrmittel für den naturgeschichtlichen Unterricht.

- 120 Stück Krystallmodelle aus Holz.
Cricetus frumentarius
Upupa epops
Vannellus cristatus } Geschenk des Schülers Karenitsch.
Strix aluco, Geschenk des Herrn Paukowitsch; ausgestopft durch den Gymnasialschüler Kristóffy.
 Sechs Tafeln aufgezogener Algen, auf jeder Tafel 9 Spezies. Geschenk des Minoriten-Ordens-Priesters Titius Pius zu Pola.
 16 Stück verschiedener Holzarten, Geschenk des Herrn Forstmeisters Karl Tatarek zu Bögöte.
 300 Spezies der Flora Oedenburgs. Geschenk des Herrn Dr. Emanuel Kundt.
 200 Spezies der Flora Oedenburgs. Gesammelt.
 400 Spezies Insekten. Gesammelt und bestimmt durch Herrn Prof. Dr. Ignaz Wallner. Herr Dr. Emanuel Kundt hatte die Gefälligkeit mehrere grössere Fachwerke zur Bestimmung der Pflanzen und Insekten leihweise zu überlassen, wofür bei dieser Gelegenheit für diese edle Zuvorkommenheit der wärmste Dank ausgesprochen wird.
 Arnes Josef, Schüler der I. Klasse, 100 Stück Seemuscheln.

III. Lehrmittel für den Unterricht in der Physik.

1. 1 Stück Geisslerische Röhre.
2. 1 Stück grosse Geisslerische Röhre.
3. 1 Stück Geisslerische Röhre recurrirend.
4. 4 Stück Geisslerische Röhre N. O. CO₂. H im Gestelle.
5. 1 Fluorescenz Röhre.
6. 1 Kohlenlicht-Regulator.
7. 1 Camera.
8. 1 Laterna magica.
9. 15 astronomische Bilder.
10. 6 Ansichten.
11. 1 bewegliches, 2 Chromatropa.
12. 1 Petroleumlampe.
13. 1 Spiegel zum Regulator.
14. 40 Zinkeisenelemente.
15. Thermosäule Noë 44 Elemente.
16. Motor Froment.
17. Thermoelektrischer Grundversuch.
18. Apparat für positive und negative Electricität.
19. Influenzmaschinen.
20. Apparat für Wirkung der Spitzen.
21. Coulombs Drehwaage.
22. Batterie von 4 grossen Leydnerflaschen.
23. Franklin's Tafel.
24. Blitztafel
25. Haulings allg. Auslader.
26. Brillant-Säule.
27. Glasdurchschlag-Apparat.
28. Papierbusch mit Ballons.
29. Kugelhagel.
30. Kanone mit Gasometer.
31. Goldfliege.
32. 50 Stück electr. Zünder.
33. Hartgummi und Siegellackstange.
34. 8 Loth Knalgam.
35. 20 Loth Drahtketten
36. 1 Pfund Staniol.
37. $\frac{1}{2}$ „ Draht mit Seide Stück 9.
38. $\frac{1}{4}$ „ „ „ „ 5.
39. 1 „ „ mit Wolle „ 22.
40. 5 „ „ Kupferdraht „ 22.
41. 1 Stöpsel mit einem Loch.
42. 1 Satz Kautschukappen.
43. 1 Glas und Blasensprengapparat.
44. Quecksilberregen.
45. Gefrierapparat.
46. Charlien Apparat, gross.

47. Recipient mit 2 Windflügeln.
 48. Bohnenberger's Electroskop.
 49. Tangentenboussole mit 2 Reifen.
 50. Stehender Strom.
 51. Mariott'sches Gesetz.
 52. Lautwerk ohne Stopfbüchse.
 53. 3 Pfund Quecksilber.
 54. 18 Stück Kohlenspitzen.
 55. Werkzeug-Sammlung.
 56. Normalthermometer nach Celsius.
 57. Fenster.
 58. Thermometer polirt mit Messingfuss.
 59. „ „ für Körperwärme.
 60. 1 Rhumkorf.
 61. 1 doppeltes Flugrädchen.
 62. 2 gewöhnlicher Auslader.
 63. 2 Stück Werkzeug-Diamanten.
 64. 1 Telegraph.
- 26 Arten Präparate in verschiedenen Quantitäten.

IV. Lehrmitteln für den Unterricht in der Geometrie und im geometrischen Zeichnen.

30. Eine Wasserwaage 6" lang im Futteral.
31. Ein Polarplanimeter.
32. „ Reduktionszirkel.
33. „ Pantograf.
34. „ Aufnahmeparaplu.
35. „ doppelter Winkelspiegel.
36. Eine Winkeltrommel, achteckig im Etui.
37. Zwei Pikirnadelhefte.
38. Ein Astrolabium.
39. Ein vollständig ausgestatteter Messtisch.
40. 31 Stück Gipsmodelle zum Bauzeichnen.
41. Plan und Detailzeichnungen zum Bau eines Rathhauses in Dobschan. Geschenk des Herrn Pfarrers Moritz Kolbenheyer.

V. Lehrmitteln für den Unterricht im Freihandzeichnen und Modelliren.

- 45—47. 14 Blatt Carots Ornamente.
48. 14 „ Jullien „
49. 4 „ Kriehuber, Studienköpfe.
50. 24 „ Jullien antike Köpfe.

51. 12 „ Ducollet, Modeles classique.
 52. 24 „ römische Ornamente, Geschenk des Herrn Prof.
 Gustav Poszvék.
 53. 9 Blatt Taubingers Elementar-Ornamente.
 39—40. 45 „ Taubinger Figurenschule.
 42. 5 „ Schreiber Körperstudien.
 43. 8 Stück Landschaften von Reinhold. } Gesch. d. Schl.
 44. 8 „ schattirte Köpfe von Taubinger. } lers C. Beck.

VI. Lehrmittel für den Unterricht in der Geographie.

30. Sydow v. E. Wandkarte von Amerika.
 31. Sohr-Berghaus Handatlas.

VII. Lehrmittel für den Unterricht in der Geschichte.

32. Spruner Dr. Karl Handatlas für die Geschichte des Mittel-
 alters und der neueren Zeit.
 33. Kieppert H. Neuer Atlas von Hellas, 15 Blätter.
 34—43. 10 Stück Wandkarten zur Geschichte des Mittelalters und
 der Neuzeit von C. A. Brettschneider.
-

Bibliothek.

Im abgelaufenen Schuljahre hat die Anstalts-Bibliothek nachfolgenden Zuwachs erhalten als

a) Durch edle Spende :

- a) Vom h. k. ung. Ministerium für Cultus und Unterricht:
A pesti egyetem vegytani intézet leirása Dr. Thán Mór tr. által.
- b) Von Herrn Josef Paul v. Király, Direktor des ev. Schullehrer-Seminars zu Oedenburg. Erinnerungen. Von Jos. Paul v. Király.
- c) Von der löbl. Direction der k. Bergakademie zu Schemnitz.
A Selmeczi m. k. bányász és erdész Akademia évszázados fennállásának emlékkönyve és ezen Akademia évszázados fennállásának emlékére veretett emlékérem. 1870.
- d) Von der Hahn'schen Hofbuchhandlung zu Hannover.
Beck Jos. Dr. Geschichte von Frankreich, England, Polen und Russland. 2 Abtheilungen.
Wittstein Theodor Dr. Anfangsgründe der Analysis und der analytischen Geometrie. 1. Abtheilung.
Dolch Oskar, Schule der französischen Composition und Conversation.
- e) Von der Oedenburger Handels- und Gewerbe-Kammer.
Hauptbericht der Oedenburger Handels- und Gewerbe-Kammer für 1868—1869.
A soproni kereskedelmi- és iparkamara főjelentése az 1866-1869-ki időszakra.
- f) Von Herrn Prof. Ferdinand Bach.
Steiner Imre, derékszögű vetülettan.
- g) Von Herrn Verleger Gustav Heckenast in Pest.
(Balló Mátyás, vegytan alapelvei alrealtanoda és gym számára.
Fehér Ipoly, a vegytan rövid vázlata.
Fehér Ipoly, a vegytan alap vonalai főgym. használatára.
Ribary Ferencz, világtörténelem 1-ső rész, ókor.
Ribary Ferencz, magyarország története világtörténelmi bevezetéssel.
Stifter Adalbert és Aprent J. német olvasókönyv.
Pór Antal, Hellas földirata és hellen állam régiségek.
Szabó Ignác, a nézleti mértan elemei.
Károly Gy. Hugó rövid hiterkölesi beszédek.
Györfy Iván a kath. hit-vallástan kézi könyve.
Györfy Iván mennyei manna.

Von Herrn Verleger Robert Lampel, in Pest.

Pokorny Alajos Dr. ez állat ország-képes természet rajza

Dr. Dékány Rafael által átdolgozva.

Vaszary Kolos, világtörténelem, közép kor.

Vaszary Kolos, világtörténelem, új kor.

Vaszary Kolos, történelem rövid előadásban 2. rész.

Kuttner Sándor képes természet rajz.

Schiller Henrik, a német irodalom történet vázlata.

Schröder Kari, Leitfaden beim Unterricht im geom. Freihandzeichnen.

- i) Zur Vermehrung der Jugendbibliothek spendeten: Mathias Ulber 18 Bände, der Gymnasialschüler J. Belák 3 Bände; die Realschüler Geysa Kollár 13, Béla Neuhauser 2, — Thomas Vérfy 4, — Edmund Geiringer 4, — Arnold Steiner, 2 — Nikolaus Horváth 4, — Zoltán Baditz 2, — Koloman Nagy 3, — Alfred Romwalter 6, — Johann Weiss 2 — und Alfred Mesterics 1, — Bände Jugendschriften.

b) Durch Kauf:

Cholevius, Geschichte der deutschen Poesie 2 Bände. Haym, romantische Schule. Raumer, Geschichte der germ. Philologie. Tomaschek, Schiller. Gervinus, Geschichte der deutschen Dichtung. Scherer, Geschichte der deutschen Sprache. Raumer, Unterricht im Deutschen. Schmidt, Bilder aus dem geistigen Leben. 2 Bände. Lewe's, Göthe's Leben, 2 Bände. Dienger, Differential- und Integralrechnung, 2 Bände. Egger, Lesebuch, 2-er Theil. Boccaccio, Decameron. Riedl, deutsche Grammatik. Hoffmann, deutsche Schulgrammatik. Lorinser, Excursionsbuch. Schmeling, Ausstopfen der Vögel. Wagner, Jahresbericht über die Leistungen der chem. Technologie. Redtenbacher, Fauna. Reclam, der Leib des Menschen. Woldrich, Leitfaden zur Zoologie. Lielegg, Chemie. Röser, könyvviteltan. Scherzer, oest-ung. Expedition. Ballo, vegytan. Ney, német nyelvtan. Ule, die Natur. Kemény, tanulmányok, 2 kötet. Szabó, Kézai Simon Kronikája. Heiszig, rajzolás körzövel. Grimm, deutsches Wörterbuch, Fortsetzung. Muspratt, Chemie, 14. Band. Gödeke, deutsche Dichtung 3. Band. Schlosser, Weltgeschichte, 6 Bände. Ergänzungsblätter zu Meyer's Konversations-Lexikon. 7 er Band. Leunis, Synopsis 2-er Band. Schlömilch, Zeitschrift für Mathematik und Physik pro 1871. Poggen-dorf, Annalen zur Chemie pro 1871. Tegethoff Compendium der Differentialrechnung. Bánhegyi, felekezeti iskolák. Schellen, Elementar-Mechanik. Darwin, Entstehung der Arten. Karner, Buchhaltung. Döll, die Realschule. Förster, Bauzeitung pro 1871. Természet, 1871. Szemák, német irodalom története, 2 kötet. Petzval, géptan, Deutsche Warte pro 1871. Kunceek Abt, természet-tan és pótfüzet. Mocnik-Klamarik mértana és számtana. Mossbrugger Geometrie descriptive. Umland, technische Bibliothek

Band mit 6 mit Atlas. Clausius, über den 2. Lehrsatz. Holtzmann, theoretische Mechanik. Frick, physikalische Technik. Zauner, mechanische Wärmetheorie. Schubert, Naturgeschichte des Thier-, Pflanzen- und Mineralreiches. Müllner, Experimental-Physik 3 Bände. Wiesner, mikroskopsche Untersuchungen. Kolbe, Moden der modernen Chemie. Sechi, die Sonne, 2 Bände. Lüben, Hauptformen der äussern Pflanzenorgane. Vörösmarty munkái. 6. kötet. Szemák, német nyelvtan. Burmeister, Theorie der Beleuchtung. Fiedler, darstellende Geometrie. Thaly, adalékok az irodalom történetéhez. Toldy, irodalmi beszédei. Névy, irásművek elmélete.

Für die Schülerbibliothek wurden angekauft 34 Werke bestehend aus 64 Bänden. Die Schülerbibliothek zählt daher jetzt im Ganzen 446 Bände, von weichen 203 in ungarischer und 243 in deutscher Sprache geschrieben sind.

E.

Wohlthäter der Anstalt.

Einzelne Wohlthäter der Anstalt, die unsere Lehrmittelsammlungen durch verschiedene Spenden bereicherten, sind schon in den Abschnitten A und D namentlich aufgeführt. Ich erlaube mir nur noch die bisher nicht genannten Wohlthäter unserer Anstalt zu verzeichnen. Hieher zähle ich

1. Die Herrn Actionäre der hies. Spar-Cassa die auch im laufenden Schuljahre die Summe von 200 fl. ö. W. zur Anschaffung physicalischer Apparate widmeten. Die hierfür anzuschaffenden Lehrmitteln werden im nächsten Jahresprogramme ausgewiesen werden.

2. Die General-Direction der priv. k. k. Südbahngesellschaft hat sowohl den Lehrern, wie auch den Schülern der Anstalt auf jedesmaliges Einschreiten eine Fahrpreismässigung von 50% gewährt.

3. Die hinterlassene Witwe des unglücklich verblichenen Fruchthändlers Jakob Rosenfeld hat für zwei israelitische Schüler den Betrag von 30 fl. ö. W. gespendet, damit durch diesen für zwei Schüler der oberen Klassen das Schulgeld entrichtet werde. Mit diesem Betrag ist das Schulgeld für Sigmund Buxbaum und Josef Scheiber der IV. gedeckt worden.

4. Herr Bankdirektor A. M. Spitzer hat den Betrag von 12 fl. ö. W. an die gefertigte Direction mit dem Wunsche übermacht, dass derselbe einem fleissigen, gutgesitteten und armen Schüler mosaischer Religion zuerkannt werde. Der Lehrkörper hat hiermit den Schüler Josef Scheiber der IV. Klasse betheiligt.

5. Die Herren Buchhändler F. L. Manitius und A. Seyring, sowie die Beck'sche Universitäts-Buchhandlung in Wien gewährten einen 10% Nachlass von der Rechnungssumme der von ihnen, bezogenen literarischen Werke.

6. Herr Ludwig Bergmann, Glashändler hat zur Unterbringung der Lektionspläne sowie mehrerer Algen 10 Stück Bilderahmen aus Goldleisten mit Glas und 10 Paar Vogelaugen aus Glas gespendet.

7. Das h. k. ung. Ministerium für Cultus und Unterricht, die k. ung. Bergakademie zu Schemnitz, die Herrn Verleger Gustav Heckenast und Robert Lampel zu Pest, die Hahn'sche Hofbuchhandlung zu Hannover, die Herrn Josef Paul v. Király, Ferdinand Bach, Mathias Ulber, die Schüler J. Belák, G. Kollár, B. Neuhauser, Th. Vórfy, E. Geiringer, A. Steinér, N. Horváth, Z. Baditz, K. Nagy, A. Romwalter und Joh. Weiss spendeten die oben aufgeführten Bücher.

8. Herr Prof. Gustav Poszvék, Sr. Hochwürden Herr Pfarrer

Moritz Kolbenheyer und der gewesene Schüler Karl Beck die schon benannten Zeichnungsvorlagen.

9. Der Schüler Alexander Karenitsch der I. Klasse übergab drei Stück ausgestopfter Vögel, Herr Mathias Paukowitsch ein im Neuhofe gefangenes Waldkäuzchen, welches der Gymnasialschüler Kristóffy susstopfte. Herr Forstmeister Karl Tatarek 16 Stück Holzarten des Bakonywaldes, Herr Dr. Emanuel Kundt 300 Spezies, Herr Prof. Dr. Ignaz Wallner 200 Spezies der Flora Oedenburg's und eben auch Herr Prof. Dr. Wallner 400 Spezies Insekten, der Schüler Josef Arnes der I. Klasse 100 Stück Seemuscheln.

10. Sr. Wohlehrwürden Herr Pfarrer Julius Szilvágýi zu Gr.-Kanizsa 3 Stück Silberzwanziger älterer Zeit, Herr Prof. Ignaz Kövesdi 3 Stück alter Münzen, der Schüler Karl Folly der II. Klasse eine Banknote vom Jahre 1848, der Schüler Max Deutsch der I. Klasse 1 Stück Silberzwanziger und 1 Kupfermünze.

11. Herr Magistraths Rath Karl Klauzer zwei Stück römischer Pflastersteine von der Sohle eines Wasserreservoirs bei Wandorf.

Im Namen der Anstalt beehre ich mich hiermit den aufgeführten edlen Spendern meinen innigsten Dank kundzugeben.

F.

a) A tanulók számának kimutatása.

Kivonat az 187¹/₂ tanévi jegyzőkönyvekből.

Osztály	Az 187 ¹ / ₂ tanévben			Vallás szerint					Nemzetiség szerint				Lakhely szerint			Előmeneteli eredmény							Ezek közül				a jelen tanév végén maradt tehát
	rendes tanuló	magán tanuló	összesen	katholikus	ágost. hitv.	helv. hitv.	izraelita	összesen	magyar	német	szláv	összesen	soproni	vidéki	összesen	kitűnő	jeles	első rendű	másod rendű	harmad rendű	vizsgálatl. mar.	összesen	a tanév végével járt a tanodába	kimaradt	magántanuló	összesen	
I. A	42	1	43	27	11	1	4	43	43	—	—	43	10	33	43	3	3	12	14	4	1	37	36	6	1	43	37
I. B.	60	2	62	43	9	—	10	62	12	50	—	62	34	28	62	—	2	30	18	7	1	58	56	4	2	62	58
II.	71	3	74	45	14	1	14	74	70	4	—	74	24	50	75	3	2	38	11	8	3	65	62	9	3	74	65
III.	38	—	38	17	14	—	7	38	36	2	—	38	14	24	38	1	—	28	6	1	1	37	37	1	—	38	37
IV.	36	—	36	23	6	3	4	36	35	1	—	36	9	27	36	2	3	17	9	1	—	32	32	4	—	36	32
V.	22	—	22	15	4	—	3	22	21	1	—	22	8	14	22	—	—	12	7	—	1	20	20	2	—	22	20
VI.	3	—	3	3	—	—	—	3	3	—	—	3	1	2	3	—	—	—	—	—	3	3	3	—	—	3	3
	272	6	278	173	58	5	42	278	220	58	—	278	100	178	278	9	10	137	65	21	10	252	246	26	6	278	252

b) A nyilvános tanítványok névsora.

Jelek magyarázata: szh. = születéshely; lkh. = lakhely; K. = ki-
tűnő; J. = jeles; I. = első rendű; II. = másod rendű; III. =
harmad rendű osztály.

Első osztály (A.)

1. Bechine Lajos, Egervár, Vas m.	I.
2. Békássy Elemér, Jobbaháza, Sopron m.	II.
3. Boschan Gustáv, Zala-Egerszeg, Zala m.	K.
4. Böröck Miklós, ismétlő, Bagód, Zala m.	I.
5. Brunner Sándor, Káptalanfa, Zala m. lkh. Devecser, Veszprém m.	III.
6. Bundschuh Károly, Sárvár, Vas m.	III.
7. Csákány Pál, Fertő-Szt.-Miklós, Sopron m. lkh. Pápa, Veszprém m.	I.
8. Csillag Dezső, ismétlő, Pápa, Veszprém m.	II.
9. Eizler Sándor, Zala-Egerszeg, Zala m.	II.
10. Feigelstock Ignác, Acsád, Vas m.	II.
11. Füzy Béla, szh. Kisfalud, Sopron m. lkh. Sopron.	II.
12. Geschrey Gyula, Sárvár, Vas. m.	II.
13. Ghyczy Lajos, soproni.	II.
14. Gigler Jenő, Zala-Egerszeg, Zala m.	J.
15. Hintersteller Gyula, Marcali, Somogy. m.	I.
16. Hoholin Béla, szh. Szebelle, Hont. m. lkh. Sopron.	I.
17. Kakas István, Csorna, Sopron m.	I.
18. Kelényi Kálmán, soproni.	J.
19. Kollár János, Rákos, Sopron. m	I.
20. Kozma Géza, Beled, Sopron m.	III.
21. Krausz Dávid, Kis-Czell, Vas m.	I.
22. Krausz Lajos, soproni.	I.
23. Mannok Patricius, Nemes-Vizs.	II.
24. Mayer Dénes, szh. Sárvár Vas m. lkh. Szombathely, Vas m.	II.
25. Mesterics Aladár, szh. Német-Ujvár, Vas m. lkh. Szt.- Tamás, Vas m.	I.
26. Nagy Lajos, Magasi, Sopron m.	III.
27. Neuhauser Győző, szh. Egyed, Sopron m. lkh. Sopron.	I.
28. Pálffy Kálmán, soproni.	II.
29. Szabó Imre, Niczk. Vas m.	II.
30. Szele József, Nagy-Ölb, Vas m.	II.
31. Schneider Lipót, soproni.	K.
32. Spissák Sándor, ismétlő, szh. Eger, Heves m. lkh. Sopron.	II.
33. Takács Lajos, szh. Szili-Sárkány, Sopron m. lkh. Sopron.	K.
34. Tatarek Kálmán, Polány, Veszprém m.	I.

35. Vaniss Lajos, szh. Arad, lkh. Sopron.	J.
36. Wendler Győző, ismétlő, Vág, Sopron m.	II.

Magán tanuló:

37. Soly mossy László, Eszterháza, Sopron m.

Kimaradtak:

38. Ádám József, Káptalan-Tóti, Zala m.
 39. Ágoston Sándor, ismétlő, Beled, Sopron m.
 40. Ballagi Béla, szh. N.-Kőrös, Pest m. lkh. Sopron.
 41. Boda Géza, ismétlő, szh. Szany, Sopron m. lkh. Sopron.
 42. Faics Ferenc, ismétlő, szh. Nagy-Kanizsa, lkh. Dombor, Zala m.
 43. Keller Ferenc, Gyuró, Sopron m.

Első osztály (B.)

1. Arendt Lajos, Kis-Martón, Sopron m.	I.
2. Babka Lőrinc, soproni.	II.
3. Barna Ágoston, szh. Temesvár, lkh. Sopron.	I.
4. Barvizi János, szh. Bécs, lkh. Sopron.	III.
5. Bauer Mihály, soproni.	I.
6. Berger Antal, soproni.	II.
7. Berger Mór, soproni.	II.
8. Berghofer János, Szt. György, Sopron m.	II.
9. Bergmann Ágoston, soproni.	I.
10. Bergmann Otto, soproni.	I.
11. Buck Ede, soproni.	I.
12. Daniel Oswald, szh. Görlitz, Poroszország, lkh. Sopron.	III.
13. Deutsch Ignác, szh. Lakompék, Sopron m.	—
14. Deutsch Miska, ismétlő, Valla, Mosony m.	I.
15. Frankl Lajos, ismétlő soproni.	I.
16. Fröch József, Felső Péterfalva, Sopron m.	I.
17. Gaupmann Sándor, soproni.	II.
18. Gerhardt Adolf, soproni.	II.
19. Goldschmidt Gustav, szh. Német-Keresztur, Sopron m.	
lkh. Sopron.	II.
20. Habich Sándor, soproni.	III.
21. Hacker Miksa, Lakompék, Sopron m.	I.
22. Hebenstreit Adolf, ismétlő, Kis-Martón, Sopron m.	I.
23. Hepp Ede, tandijmentes. soproni.	I.
24. Hiernschrodt Adolf, soproni.	II.
25. Hiernschrodt Sándor, soproni.	III.
26. Hiessberger Antal, Szt.-Márton, Sopron m.	I.
27. Horváth Sándor, szh. Lók, Sopron m. lkh. Köpháza, Sopron m.	I.
28. Karenitsch Sándor, Kis-Martón, Sopron m.	I.
29. Kluge Gyula, soproni.	I.

30. Koczig Károly, soproni.	II.
31. Krausz Ferenc, szh. Eger, Csehország, lkh. Sopron.	J.
32. Kundt Gottlieb, soproni.	J.
33. Maschler József, ismétlő, soproni.	I.
34. Neumann Miksa, ismétlő, Simonyi, Vas m.	II.
35. Nussbaum Mór, Rákos, Sopron m.	II.
36. Pascher Janos, Szt.-Margita, Sopron m.	II.
37. Petz Károly, soproni.	I.
38. Petr József, Bécs, Austria.	II.
39. Pfneiszl Ferenc, tandijmentes, soproni.	III.
40. Philippics János, Nemes Völgy, Mosony m.	I.
41. Pokorny Károly, ismétlő, soproni.	II.
42. Pomper József, Kertes, Vas m.	I.
43. Prohazka Henrik, soproni.	I.
44. Ráth Emil, soproni.	I.
45. Rosenberg Henrik, Német-Keresztur, Sopron m.	III.
46. Ruttrich Richard, szh. Kis-Marton, Sopron m. lkh. Nagy-Barom, Sopron m.	I. I.
47. Schiller Konrád, soproni.	I.
48. Schmidt Pál, szh. Hoschialkovitz, Silezia; lkh Ném. Keresztur, Sopron m.	III.
49. Schwingsackl János, soproni.	II.
50. Stark Gustav, soproni.	II.
51. Szauer Árpád, szh. Temesvár, lkh. Sopron m.	I.
52. Szimmel Alajos, Nagy-Marton, Sopron m.	I.
53. Wachtel Frigyes, ismétlő, soproni.	I.
54. Weber János, szh. Verona, Olaszország, lkh. Sopron.	I.
55. Weber György, Széleskut, Sopron m.	I.
56. Wocher Lajos, szh. Rétfalu, Sopron m. lkh. Kabold, Sopron m.	II.

Magán tanuló:

57. Pfohl Ede, Margita, Sopron m.	II.
58. Schönberger Győző, Fertő-Szt.-Miklós, Sopron m.	II.

Kimaradtak:

59. Heimer Gyula, soproni.	
60. Pretsch Károly, soproni.	
61. Gr. Vasquez Ödön, szh. Garambszeg, Zala m. lkh. Bécs.	

Meghalt:

62. Gr. Vasquez Lajos, szh. Garambszeg, Zala m lkh. Bécs.	
---	--

Második osztály.

1. Aglár Izidor, Körmend, Vas m.	II.
2. Arnes József, soproni.	II.
3. Barcza Lajos, Halimba, Veszprém m.	II.

4. Borossay Béla, Felső-Szakony, Sopron m.	I.
5. Bőjtös Lajos, Németi, Sopron m.	III.
6. Dezső Agoston, soproni.	III.
7. Egerer Emil, szk. Deper, Csehország, lkh. Sopron.	I.
8. Eörssy Kálmán, Vönöck, Vas m.	III.
9. Farkas János, ismétlő, Ikervár, Vas m.	I.
10. Farkas Kálmán, Ujmajor, Vas m.	I.
11. Feiglstock Zsiga, Nemes-Vizs, Sopron m.	I.
12. Fischer József, Haratson, Sopron m.	K.
13. Folly Károly, Agfalva, Sopron m.	II.
14. Frankl Gyula, soproni.	II.
15. Gotláb György, Német-Pereszleg, Sopron m.	J.
16. Gráner Béla, Zala-Egerszeg, Zala m.	I.
17. Gráner Géza, Zala-Egerszeg, Zala m.	II.
18. Handl József, Margita. Sopron m.	I.
19. Heinz Leo, szh. Wigstadl, Silézia, lkh. Körmend, Vas m.	J.
20. Hodosy Elemér, Kis-Sittke, Vas m.	I.
21. Hoffmann Rudolf, soproni.	I.
22. Horváth Boldizsár, ismétlő, Sarród, Sopron m.	II.
23. Kiss Adorján, szh. Kapuvár, Sopron m. lkh. Sopron.	I.
24. Kornmüller József, Kis-Martón, Sopron m.	I.
25. Kuhner Lipót. szh. Bizenz, Morvaország, lkh. Sopron.	II.
26. Lang Mór, Sárvár, Vas m.	I.
27. Lövinger Sándor, szh. Csöz, Veszprém m. lkh. Egy- házas-Hetye, Vas m.	III.
28. Mayer Adolf, Siklós, Sopron m.	I.
29. Maurer Alajos, soproni, tandíjmentes.	I.
30. Meller Dávid, ismétlő, szh. Szt-Péter, Vas m. lkh Sopron.	I.
31. Meller Zsiga, szh. Hegykő, Sopron m. lkh Sopron.	III.
32. Meszkolits Mátyás, Völgyfalva, Sopron m.	K.
33. Nagy István, ismétlő, Répce-Szemere, Sopron m.	I.
34. Odorfer János, rusti.	I.
35. Papp Mihály, Kapuvár, Sopron m.	I.
36. Pfeiffer Ferenc, soproni.	—
37. Pollák Zsiga, soproni.	II.
38. Pózner Gábor, Boglár, Fehér m.	III.
39. Purt Sándor, ismétlő, soproni.	I.
40. Putz Sándor, Tarótháza, Vas m.	I.
41. Raidl Sándor, soproni.	I.
42. Reich Mór, Sárvár, Sopron m.	I.
43. Reiwer József, soproni.	III.
44. Saring Károly, soproni, tandíjmentes.	II.
45. Schalkhas Károly, ismétlő, szh. Drosendorf, Austria, lkh. Sopron.	I.
46. Scheitz Mihály, Szt.-Margita, Sopron m.	I.
47. Schillhan János, ismétlő, Horpács, Sopron m.	I.
48. Schnöller Károly, Kis-Martón, Sopron m.	I.

49. Schönberger Izidor, ismétlő, szh. Fertő-Szt.-Miklós lkh. Sopron.	I.
50. Schummel Tamás, Rákos, Sopron m.	I.
51. Semenetz József, Reichenau, Alsó-Austria.	I.
52. Spitz Mór, Sárvár Vas m., tandíjmentes.	I.
53. Spur György, ismétlő, Babot, Sopron m.	II.
54. Storno Kálmán, soproni.	—
55. Stinakovits Ottmár, szh. Lakompék, Sopron m. lkh., Illmitz, Moson m.	I.
56. Tárnok Márton, Nagy-Kanizsa, Zala m.	I.
57. Thomm Ferenc, Zemenye, Sopron m.	I.
58. Tschurl Károly, soproni.	K.
59. Ullein József, ismétlő, soproni.	I.
60. Varga Pál, Fertő Szt.-Miklós, Sopron m.	I.
61. Wappl Antal, ismétlő, soproni.	I.
62. Wendler László, Vág, Sopron m.	III.

Magántanulók:

63. Pfohl József, Szt.-Margita, Sopron m.	I.
64. Riedl József, Keszthely, Zala m.	—
65. Rupprecht Olivér, szh. N-Geresd, Sopron m. lkh. Sajtos-Kál, Sopron m.	I.

Kimaradtak:

66. Böhm Ferenc, szh. Nezsider, Mosony m. lkh. Sopron.	
67. Horváth Béla, Kenyeri, Vas m.	
68. Illés Gedeon, Beled, Sopron m.	
69. Kollonits János, Csorna, Sopron m.	
70. Maurer Gusztáv, Léka, Vas m.	
71. Szabó Gyula, szh. Kőszeg, Vas m. lkh. Sopron.	
72. Szalay Ferenc, Beled, Sopron m.	
73. Török János, Jobbaháza, Sopron m.	

Eltávolítottak:

74. Tóth Béla, Duka, Veszprém m.	

Harmadik osztály.

1. Bertók Mihály, Kőszeg, Vas m.	I.
2. Bieringer Miksa, Kapuvár, Sopron m.	I.
3. Brümmer Domonkos, Vöslau, Alsó-Austria.	II.
4. Csupor István, Szill-Sárkány, Sopron m.	I.
5. Dux Henrik, Német-Keresztur, Sopron m.	I.
6. Dvorsák László, Szt.-György, Sopron m.	I.
7. Eörsy János, Sárvár, Vas m.	I.
8. Flanek Rezső, szh. Bécs, lkh. Sopron.	I.
9. Flieger Ede, Körmend, Vas m.	I.

10. Gayer József, Sárvár, Vas m.	—
11. Gaupmann Antal, soproni.	I.
12. Gärtner Zsiga, Sárvár, Vas m.	I.
13. Gerr Gyula, Nagy-Marton, Sopron m.	I.
14. Hodászy Marcell, Söpte, Vas m.	I.
15. Horváth Hugo, szh. Tóth-Keresztur, Sopron m. lkh. Sopron.	II.
16. Kelényi Ödön, soproni.	K.
17. Kolbenheyer István, soproni.	I.
18. Kondor Sándor, Sümeg, Zala m.	I.
19. Kurutz Pál, Egervár, Vas m.	I.
20. Landgraf János, Sárvár Vas m.	I.
21. Markl Mátyás, Ágfalva, Sopron m.	I.
22. Meller Ignác, szh. Szt.-Péter, Vas m. lkh. Sopron.	I.
23. Nagy Iván, szh. Vadosfa, Sopron m. lkh Sopron.	I.
24. Neumann Mór, Kőszeg, Vas m.	I.
25. Pálffy Sándor, soproni.	I.
26. Partenschlager Lajos, Karmacs, Zala m.	III.
27. Polster Gyula, Kőszeg, Vas m.	II.
28. Salzberger József, Jánosháza, Vas m.	I.
29. Steiner Ignác, szh. Nemes-Kér, Sopron m. lkh. Sopron.	I.
30. Stráner Jenő, szh. Köccse, Somogy m. lkh. Sopron.	II.
31. Szalay Béla, soproni.	I.
32. Szalay Gyula, Megyer Zala m.	I.
33. Tatarek Károly. Szt.-Gáll, Veszprém m.	I.
34. Tiefbrunner Albert, soproni.	I.
35. Thierring Otto, soproni.	II.
36. Tóth László, Némedi, Sopron m.	I.
37. Tschida József, szh. Gáta, Mosony m. lkh. Nezsider, Mosony m.	II.

Kimaradt:

38. Böjtös Dénes, Németi, Sopron m.

Negyedik osztály.

1. Baditz Zoltán, Szill-Sárkány, Sopron m.	II.
2. Bereczk Sándor, Kaposvár, Somogy m.	I.
3. Bründl Ödön, szh. Sütör, Sopron m. lkh. Eszterháza, Sopron m.	I.
4. Buxbaum Zsiga, Kapuvár, Sopron m.	J.
5. Csillag Károly, Pápa, Veszprém m.	I.
6. Horváth Miklós, Vasvár, Vas m.	I.
7. Illés Aladár, Kapuvár, Sopron m.	I.
8. Kakas Kálmán, Eszterháza, Sopron m.	II.
9. Kisfaludy Károly, Mihályi, Sopron m.	I.
10. Kliegl József, szh. Kis-Bér, Komárom m. lkh. Sopron.	I.
11. Kluge Károly, soproni.	K.
12. Krisanitsch Antal, Kutas, Somogy m.	II.

13. Maress László, szh. Pest, lkh. Sarló, Barcs m.	I.
14. Maroevic Elek, szh. Kaproncza, Horvátország, lkh. Sopron.	I.
15. Mautner Jakab, Adorjánháza, Veszprém m.	I.
16. Mayer Dávid, szh. Pest, lkh. Sopron, tandijmentes.	I.
17. Meiszl György, Nyék, Sopron m.	K.
18. Mojzer Imre, Sümeg, Zala m.	III.
19. Mörk Ernő, szh. Káld, Sopron m. lkh. Pinkamindszent.	I.
20. Nagy Kálmán, szh. Vadosfa, Sopron m. lkh. Sopron.	II.
21. Pfeiler Károly, szh. Mariafalva, Vas m. lkh. Sopron.	I.
22. Rickl Antal, Debreczen, Bihar m.	II.
23. Schell Zsiga, Körmend. Vas m.	J.
24. Scheiber József, Dabronc, Zala m. Spitzerféle dijpénzes.	J.
25. Schulz-Leitershofen Chlotár, soproni.	I.
26. Seltenhofer Lajos, soproni.	I.
27. Spur Lajos, Babot, Sopron m.	II.
28. Szecsey Fer., szh. Bánhegyes, Csanád m. lkh. N.-Kanizsa.	II.
29. Waldmayer Károly, Kőszeg, Vas m.	II.
30. Weiner Miksa, Egyházás-Radóc, Vas m.	I.
31. Weisz János, Czenk, Sopron m.	II.
32. Zins Adolf, szh. Vittynéd, Sopron m. lkh. Kőszeg, Vas m.	I.

Kimaradtak:

33. Hohensteg Imre, N.-Tapolcza, Nyitra m.
34. Lachmann Otto, Malomsok, Győr m.
35. Romwalter Aladár, soproni.

Eltávolítottak:

36. Orbán Miklós Beled, Sopron m.

Ötödik osztály.

1. Démy Gyula, soproni.	II.
2. Fábián Antal, Rába-Tamási. Sopron m.	I.
3. Gerlach Henrik, soproni, tandijmentes.	I.
4. Hertrum József, Szombathely, Vas m.	I.
5. Klaber Győző, szh. Kis-Marton, Sopron m. lkh. Sopron.	II.
6. Kovács István, szh. Lemberg, Gácsország, lkh. Sopron.	I.
7. Krisanich László, Kutas Somogy m.	I.
8. Kutrovich István. Csepreg, Sopron m.	II.
9. Lenner Ferenc, szh. Nagy-Szombat. Pozsony m. lkh. Kőszeg, Vas m.	II.
10. Nérey Kálmán, soproni.	I.
11. Pertl István, szh. Himód, Sopron m. lkh. Mihályi, Sopron m.	I.
12. Posztóczky Dénes, szh. Dégh, Veszprém m. lkh. Váal, Fehér m.	II.

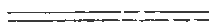
13. Schäffer Andor, szh. Kőszeg, Vas m. lkh. Csokonya,
Somogy m.	II.
14. Steiner Arnold, Sümeg, Zala m.	I.
15. Straner Endre, Köccse, Somogy m.	II.
16. Slaba Miklós, soproni.	I.
17. Trogmayer Sándor, soproni.	I.
18. Tscheik Gustáv, soproni, tandijmentes	I.
19. Vérfy Tamás, Pápa, Veszprém m.	—
20. Zobel Lajos, Német Szt.-Mihály, Vas m.	I.

K i m a r a d t a k :

21. Geiringer Ödön, Zala-Egerszeg, Zala m.
22. Schlachta Kálmán, szh. Nyitra, lkh. Pozsony.

H a t o d i k o s z t á l y .

1. Kollár Géza, szh. Szany. Sopron m. lkh. Vaszar,
Veszprém m.	---
2. Neuhauszer Béla, szh. Egyed, Sopron m. lkh. Sopron
beteg.	---
3. Udvardy Vince, Füle, Fehér m. beteg.	---

G.

Figyelmeztetésül.

Javító és pótvizsgálatok f. é. október hó 1-én délelőtt 8 órától tartatnak, az illető tantermekben.

Ezen vizsgálatokra a rendtartás 21. 25. §§. értelme szerint azonban csak azon ifjak bocsáttatnak, kik ebbeli szándékukat augusztus 8-áig az igazgatósággal folyamodvány által tudatják.

A beiratás okt. 1. 2. és 3-ik napjain délelőtti órákban 8-tól 12-ig az intézet hivatal-szobájában történik.

A felvételi vizsgálatok, különösen az első osztályba lépők számára ugyanazon napok délutáni óráiban fognak megtartatni.

Közhírré tétetik egyttal:

a) Hogy ezen főrealtanodában a n. m. vallás és közoktatási m. k. miniszterium által megerősített tanterv szerint, a tannyelv magyar-német.

b) A tandij egyik fele a beiratás alkalmával, a másik fele pedig márczius hó kezdetével fizetendő be.

c) A könyvtári díj 2 ftjával minden tanuló által a beiratáskor fizetendő le.

d) Megkivántatik végül, hogy a tanulók, kik felvétetni akarnak, szülőikkel vagy ezek helyetteseivel jelenjenek meg.

Zur Erinnerung.

Die Emendierungs- und Ergänzungsprüfungen finden am 1. October vormittags von 8 bis 12 Uhr in den bezüglichen Unterrichtslokalitäten statt.

Zu diesen Prüfungen können aber nach §. 21 und 25 der Schulordnung nur diejenigen Schüler zugelassen werden, die ihren die-bezüglichen Wunsch bis 8. August schriftlich der Direktion kundgeben.

Die Aufnahme der Schüler findet am 1. 2. und 3. Oktober vormittags von 8 bis 12 Uhr im Amtszimmer statt. Die Aufnahmeprüfungen, besonders für die in die erste Klasse eintretenden Schüler werden an denselben Tagen nachmittags vorgenommen;

Gleichzeitig wird auch bekannt gemacht:

a) Dass an dieser Oberrealschule nach dem vom h. kön. ung. Unterrichtsministerium bestätigten Lehrplan, als Unterrichtssprache die Magyarisch-Deutsche eingeführt worden sei.

b) Die Hälfte des Schulgeldes beim Eintritte, die andere Hälfte aber mit Beginne des Monats März zu entrichten ist.

c) Der Bibliotheksbeitrag von 2 fl. ö. W. durch jeden Schüler, ohne Ausnahme gleich bei der Aufnahme entrichtet werden muss.

d) Dass es schlüsslich gewünscht wird, wornach die, zur Aufnahme sich meldenden Schüler durch ihre Eltern oder deren Stellvertreter begleitet werden mögen.

Sopron, 1872-ik évi július hó 29-én.

Ulber Mátyás s. k.

ez évi igazgató.

